

πλήρης διάστασις εἰς τὴν περὶ γλώσσης ἀντίληψίν των, ὅση καὶ εἰς τὸ ὄλον πνεῦμα τῶν ἔργων των.

Ἡ γλωσσικὴ διαφορὰ ἔχει ὡς συμπλήρωμά της καὶ τὴν πνευματικὴν τοιαύτην. Οἱ μὲν, θὰ ἔλεγέ τις, ζοῦν εἰσέτι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ παρελθόντος καὶ στρέφονται πάντοτε πρὸς αὐτό, οἱ δὲ ἔλκονται ἀπὸ τὴν νέαν ζωὴν, ἣ ὁποία ἀδιακόπως ἐξελλίσσεται γύρω των. Θέλουν νὰ εἶναι σύγχρονοι. Εἰς τὴν νέαν ταύτην περίοδον τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας, τὴν χαρακτηριζομένην κυρίως ἀπὸ τὴν ἐπελθοῦσαν εἰς πολλοὺς τῶν ἀντιπροσώπων της μεταβολὴν, πλεονάζουν τὰ ποιητικὰ ἔργα. Οὐδόλως παράδοξον τοῦτο. Διότι ὅπως εἰς τὴν πρώτην ἀρχὴν φιλολογίας τινὸς ὁ ἔμμετρος λόγος προηγείται τοῦ πεζοῦ, οὕτω καὶ κατὰ τὴν σχεδὸν ἀπότομον δημιουργίαν τῆς νέας φιλολογίας ἡ ποίησις σημειώνει τὴν ἀρχὴν της· τὰ προϊόντα τοῦ ἔμμετρου λόγου κατέχουν τὸ μεγαλύτερον, ἢ ἀκριδέστερον, τὸ μέγιστον μέρος τῆς λογοτεχνικῆς παραγωγῆς κατὰ τὴν νέαν ταύτην περίοδον, ἐπειδὴ δὲν παύει ἰσχύων καὶ ἐνταῦθα ὁ ὡς φυσικὸς ἐμφανιζόμενος πάντοτε κανὼν τῆς προτεραιότητος τῆς ποιήσεως. Τὰ δὲ εἰς τὴν ἀρχαίzzουσαν γλώσσαν ποιητικὰ ἔργα εἶναι ὄχι μόνον ὀλιγώτερα, ἀλλὰ καὶ ἀσημότερα.

Οἱ ποιηταὶ καὶ πεζογράφοι, οἱ ἐξακολουθοῦντες νὰ γράφουν εἰς τὴν ἀρχαίαν, οὐδεμίαν ἄλλην παρουσιάζουν διαφορὰν ἀπὸ τοὺς προγενεστέρους των ἢ ὅτι ἔχουν εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν τὰ ἐλαττώματα των καὶ εἶναι περισσότερον στείροι. Γράφοντες, μεταφράzzουν ἑαυτούς· καὶ διὰ νὰ εὗρουν πολλάκις τὴν κατάλληλον διὰ τὴν διατύπωσιν τῶν νοημάτων των λέξιν ἢ τὴν ὀρθὴν σύνθεσιν τῆς φράσεως λησμονοῦν σχεδὸν τὸ νόημα, ὅπερ θέλουν νὰ διατυπώσουν· ἐντεῦθεν δὲ ἡ ἀσάφεια εἰς τὴν ἔκφρασιν των ἢ τὸ κενὸν τῆς φράσεώς των. Οἱ ἀρχαίzzοντες ποιηταὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄνδρες κατέχοντες ἀξιώματα εἰς τὴν αὐλὴν ἢ τὸν πολιτειακὸν ὀργανισμόν ἢ κληρικοί: γράφουν κεκλεισμένοι ἐντὸς τῶν σπουδαστηρίων των καὶ μὴ ἀπροσπώμενοι ἀπὸ τὰς ἡσύχους μελέτας των μεθ' ὅλας τὰς μεγάλας καὶ ὀδυνηρὰς περιπετείας τοῦ Κράτους. Εἶναι οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς μελετῶντας τὰ ἀρχαία κείμενα φιλολόγους, τοὺς γραμματικὸς καὶ σχολιαστὰς, τοὺς ἀνευ ἰδίας φιλοσοφίας φιλοσόφους, τοὺς στείρους ἐπιστήμονας, οἱ ὅποιοι